

TPP & RCEP : ทางสองแพร่งของไทยบนหมากกลเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ

การบรรลุ “ความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจเอเชีย - แปซิฟิก” (Trans - Pacific Partnership : TPP) เมื่อ ๕ ต.ค.๕๘ ที่ผ่านมา นับเป็นความตกลงทางเศรษฐกิจที่จะก่อให้เกิดเขตการค้าเสรีที่มีขนาดและมูลค่าทางเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลก อีกทั้งยังเป็นตลาดที่มีจำนวนประชากรมากกว่า ๘๐๐ ล้านคน โดยมีขนาดเศรษฐกิจคิดเป็นมูลค่าประมาณ ๒๘ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ (คิดเป็นร้อยละ ๓๖ ของ GDP โลก) และมีมูลค่าการค้ารวมประมาณ ๑๒ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ (คิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของมูลค่าการค้าโลก) ความตกลงฯ นี้ท้าทายต่อ “ความตกลงพันธมิตรทางการค้าระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” หรือ (Regional Comprehensive Economic Partnership : RCEP) และเป็นแรงกดดันให้ RCEP เร่งเดินตามเกม TPP ได้นำไปแล้วหนึ่งก้าว ไทยควรเดินอย่างไรในหมากกลครั้งนี้

ปัจจุบันเศรษฐกิจโลกได้มีการเชื่อมโยงกัน โดยมี “ความร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศ” เป็นกลไกที่ทำให้เศรษฐกิจมีความเข้มแข็ง โดยในปัจจุบันมีกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ เกิดขึ้นในหลายภูมิภาค และมี ๒ กรอบความร่วมมือที่กำลังขับเคลื่อน และแย่งชิงความเป็นหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ TPP และ RCEP สถานการณ์นี้ถือได้ว่าเป็นทางสองแพร่งที่ไทยควรทำการศึกอย่างถี่ถ้วนเพื่อไม่ให้ตกเป็นหมากในกลเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ (International Political Economy) ครั้งนี้

เหตุการณ์ภายหลังการบรรลุข้อตกลง TPP

TPP เป็นความตกลงทางการค้าของประเทศสมาชิกเอเชีย - แปซิฟิก ๑๒ ประเทศ ที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ด้านการค้าต่างประเทศของสหรัฐฯ ในการกลับเข้ามามีอิทธิพลและถ่วงดุลอำนาจทางเศรษฐกิจจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายหลังจากการบรรลุข้อตกลง สมาชิก TPP ต้องดำเนินการภายในของตนเพื่ออนุวัติการกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ ให้สอดคล้องกับความตกลงฯ นี้ โดยความตกลง TPP น่าจะมีผลบังคับใช้ประมาณกลางปี ๕๙ หลังจากนั้นประเทศนอกกลุ่มสมาชิกจะได้ทราบข้อบทที่แท้จริงของการเจรจา

สาระสำคัญของความตกลง TPP ประกอบด้วย ๑) ยกเลิกภาษีนำเข้าและมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษีทั้งสินค้าและบริการกว่า

๑๘,๐๐๐ รายการ ๒) ให้อำนาจต่อการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานและการผลิตที่ครอบคลุมประเทศสมาชิก TPP ๓) ครอบคลุมถึงประเด็นที่มีความคาบเกี่ยวกัน รวมถึงความสอดคล้องด้านกฎระเบียบ การแข่งขันและการส่งเสริมธุรกิจ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เกี่ยวกับการใช้เขตการค้าเสรี (FTA) และระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันระหว่างประเทศสมาชิก TPP ๔) ส่งเสริมการค้าและการลงทุนในสินค้าและบริการที่เป็นนวัตกรรมใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุค digital economy รวมถึงเทคโนโลยีไอทีเพื่อสิ่งแวดล้อม (green technologies) ๕) สามารถตอบรับต่อภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงทางการค้าในอนาคตและเอื้อต่อการเปิดรับประเทศสมาชิกใหม่เข้าร่วมเป็นภาคี

เมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ทางการค้าที่จะเพิ่มขึ้นหากไทยได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ TPP แต่เริ่ม ก็น่าจะเป็นโอกาสในการเข้าถึงตลาดสหรัฐฯ และทำให้ได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าและภาษี (GSP) อย่างถาวร และได้ร่วมวางกฎเกณฑ์ในข้อตกลง TPP แต่ปัจจุบันไทยยังไม่ได้เข้าร่วม TPP จึงมี ๒ ประเด็นที่ไทยต้องพิจารณา ดังนี้ **ประเด็นแรก ความเสี่ยง :** การจะร่วมลงนามใน TPP แต่เริ่มนั้นเปรียบเสมือน “ตาบอดคลำช้าง” กล่าวคือเป็นการเสี่ยงเกินไปที่จะเข้าร่วม เพราะแม้แต่สมาชิกรัฐสภา หรือสมาชิกวุฒิสภาของสหรัฐฯ เองไม่มีใครได้เห็นความตกลง TPP ก่อนการบรรลุความตกลงฯ ดังนั้น

รายการ	Trans - Pacific Partnership : TPP	Regional Comprehensive Economic Partnership : RCEP
จำนวนประเทศ	๑๒ ประเทศ	๑๖ ประเทศ
รายชื่อประเทศสมาชิก	สหรัฐฯ ญี่ปุ่น แคนาดา ชิลี เม็กซิโก เปรู ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไน และเวียดนาม	บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย เวียดนาม จีน อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์
GDP	๒๘ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ ๓๖ ของ GDP โลก	๒๒ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ ๒๙ ของ GDP โลก
มูลค่าการค้ารวม	๑๒ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของมูลค่าการค้าโลก	๑๐.๗ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ ๒๙ ของการค้าโลก
จำนวนประชากรรวม	๗๙๕.๒๙ ล้านคน	๓,๔๗๒.๙๗ ล้านคน
ความคืบหน้า	บรรลุข้อตกลงไปเมื่อ ๕ ต.ค.๕๘	เลื่อนการบรรลุข้อตกลง RCEP จากเดิมที่คาดว่าจะสามารถบรรลุข้อตกลงได้ในปลายปี ๕๘ ออกไปเป็นปี ๕๙

Infographic by กศย.

จึงไม่ทราบแน่ชัดว่าการลงนามในความตกลง TPP นั้นจะนำไปสู่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันอย่างแท้จริงหรือไม่หรือจะเป็นการร่วมกันดึงลงเหวของประเทศสมาชิกผู้เข้าร่วม *ประเด็นที่สอง การเสียโอกาส* : ในการไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก TPP นั้นหากเปรียบข้อตกลง TPP เป็นรถไฟที่เรียกได้ว่าขณะนี้ ๑๒ ประเทศที่ได้บรรลุข้อตกลงร่วมกันนั้นเป็นเสมือนหัวขบวนรถไฟในการกำหนดข้อตกลงการบังคับใช้ TPP ร่วมกัน และหากกลุ่มประเทศสมาชิก TPP ต้องการเปิดรับสมาชิกเพิ่มในรอบที่สอง (ขบวนที่สอง) ประเทศไทยหรือประเทศอื่นๆ ที่สนใจจะเข้าร่วมต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่หัวขบวนทั้ง ๑๒ ประเทศได้ร่วมกันกำหนดไว้แล้วอย่างไม่มีเงื่อนไข

ส่วนความเคลื่อนไหวของไทยภายหลังการบรรลุข้อตกลง TPP ของประเทศสมาชิกก่อตั้งทั้ง ๑๒ ประเทศ ล่าสุดนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี และคณะได้เดินทางไปเยือนประเทศญี่ปุ่นเมื่อ ๒๕ - ๒๘ พ.ย.๕๘ ที่ผ่านมา โดยได้เข้าพบรัฐมนตรีสำนักนายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่น เพื่อขอความสนับสนุนให้ไทยได้เข้าร่วม TPP ในอนาคต ซึ่งก่อนหน้านี้อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเกาหลีใต้ ก็ได้สมัครขอเข้าร่วม TPP แล้วเช่นกัน

ความคืบหน้าของ RCEP

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจสำคัญที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกกรอบหนึ่ง คือ “Regional Comprehensive Economic Partnership : RCEP หรือ ความตกลงพันธมิตรทางการค้าระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ของประเทศสมาชิก ๑๖ ประเทศ ที่มีเงินผลิตภัณฑ์มวลรวมกันเพื่อถ่วงดุลการค้ากับสหรัฐอเมริกา โดยอ้างว่าเป็นการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคที่สำคัญในอนาคต ขณะนี้ RCEP กำลังถูกท้าทายจากข้อตกลง TPP ที่สามารถเชื่อมโยงตลาด และแหล่งวัตถุดิบระหว่างภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ซึ่งได้บรรลุข้อตกลงไปแล้วดังที่กล่าวมา การเกิดขึ้นของ TPP น่าจะสร้างแรงกดดันให้อาเซียนและประเทศสมาชิก+๖ เร่งเจรจาข้อตกลง RCEP ให้บรรลุข้อตกลงโดยเร็ว ซึ่งคาดว่าจะสามารถบรรลุการเจรจาได้ภายในปี ๕๙

หากการเปิดเสรีการค้าในกรอบ RCEP ประสบความสำเร็จ จะช่วยผลักดันให้เกิดกลุ่มการค้าที่มีจำนวนประชากรรวมกันมากที่สุดในโลก และสามารถสร้างประโยชน์ให้ไทยในด้านการค้า การลงทุน และการบริการ โดยความน่าสนใจของ RCEP อยู่ที่ที่มีจีนและอินเดียร่วมอยู่ด้วย ซึ่งมีประชากรราว ๑,๐๐๐ ล้านคนในแต่ละประเทศ โดยกลุ่ม RCEP มี GDP รวมกันเท่ากับ ๒๒ ล้านล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ ๒๙ ของโลก มีประชากรราว ๓,๕๐๐ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๐ ของประชากรโลก และมีมูลค่าการค้ารวมกันสูงถึง ๑๐.๗ ล้านล้านเหรียญสหรัฐ หรือร้อยละ ๒๙ ของการค้าโลก

หากกล่าวถึงความคืบหน้าของ RCEP ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (ASEAN SUMMIT) ครั้งที่ ๒๗ เมื่อ ๒๐ - ๒๒ พ.ย.๕๘ ที่ผ่านมา กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาเลเซีย พบว่า ผู้นำกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ตกลงเลื่อนการบรรลุข้อตกลง RCEP จากเดิมที่คาดว่าจะสามารถบรรลุข้อตกลงได้ในปลายปี ๕๘ ออกไปเป็นปี ๕๙ โดยสาเหตุในการเลื่อนอาจมาจากการที่ต้องการให้ทั้ง ๑๐ ประเทศอาเซียนนั้นรวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่เข้มแข็งก่อนใน ๓๑ ธ.ค.๕๘ การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะทำให้

AEC เป็นความร่วมมือที่มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น สาเหตุอีกประการหนึ่งอาจมาจากการที่ต้องการดูความชัดเจนของข้อตกลง TPP ที่ได้บรรลุความตกลงกันไปแล้ว ซึ่งอาจนำมาสู่การปรับปรุงความตกลง RCEP ให้สามารถบรรลุผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันมากขึ้นก็เป็นได้

ความท้าทายทางเศรษฐกิจในอนาคต

ปฏิเสธไม่ได้ว่าโลกในปัจจุบันกำลังมุ่งสู่การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ซึ่งนอกจาก TPP และ RCEP ยังมีอีกหนึ่งความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่น่าสนใจและมีความเคลื่อนไหวเมื่อไม่นานมานี้ คือ การประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๓ ณ กรุงมะนิลา ฟิลิปปินส์ เมื่อ ๑๗ - ๑๙ พ.ย.๕๘ ที่ผ่านมา โดยที่ประชุมได้รับรองปฏิญญาผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ ๒๓ ประกอบด้วย กรอบความร่วมมือด้านการค้าภาคบริการเอเปค (APEC Services Cooperation Framework) ยุทธศาสตร์เอเปคเพื่อการสร้างเสริมความแข็งแกร่งแก่การเติบโตอย่างมีคุณภาพ (APEC Strategy for Strengthening Quality Growth) และถ้อยแถลงร่วมรัฐมนตรีเอเปค (APEC Joint Ministerial Statement) จากการรวมกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ยกมาทั้ง ๓ กลุ่ม แสดงให้เห็นว่า ประเทศใดประเทศหนึ่งไม่สามารถอยู่รอดได้ด้วยตัวเอง ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างกันในการพัฒนาประเทศ และเป็นการสร้างพันธมิตรทางเศรษฐกิจ ตลอดจนเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศของตน ดังนั้นแต่ละประเทศจึงต้องสร้างสมดุลทางอำนาจ (Balance of Power) ไม่ให้ไปโน้มเอียงในทิศทางใดทิศทางหนึ่งชัดเจนมากเกินไปทั้งนี้ บนผลประโยชน์ของตนเอง

สำหรับไทยควรมีการปรับโครงสร้างด้านการผลิต ทั้งเกษตร อุตสาหกรรม และการบริการ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมภายในประเทศให้มีมาตรฐานสูงขึ้น ให้ทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ และได้มาตรฐานตามกรอบความตกลงทางการค้าของกลุ่มที่รวมอยู่ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรวมกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่นๆ ที่จะมีในอนาคต สุดท้ายในมุมมองของหน่วยงานความมั่นคงกับประเด็นทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าไทยจะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในกลุ่มความร่วมมือใดก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของประเทศอย่างแน่นอน โดยเฉพาะยุคที่โลกได้เชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวและยากที่จะแยกออกจากกันเช่นนี้ ...🇹🇮

ข้อมูลอ้างอิง

- Trans - Pacific Partnership (TPP): ภาพรวม. http://www.commercethaiusa.org/oca/wp-content/uploads/2015/10/TPP/TPP_Overview.pdf. สืบค้นเมื่อ ๒๓ พ.ย.๕๘.
- การเจรจาจัดทำความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก. <http://www.thaifta.com/trade/public/summary.pdf>. สืบค้นเมื่อ ๒๓ พ.ย.๕๘.
- เลียงให้รู้เรื่อง : หุ้นส่วนเศรษฐกิจ “ทีพีพี” ได้คุ้มเสียจริงหรือ, ๒๐ ต.ค. ๕๘. <https://www.youtube.com/watch?v=VUyRizLWpE>. สืบค้นเมื่อ ๒๕ พ.ย.๕๘.
- ผู้นำอาเซียนแก้มือสู้ค่าเสรี TPP จ่อประกาศความสำเร็จเปิด RCEP. <http://www.manager.co.th/BizChannel/ViewNews.aspx?NewsID=9580000126907>. สืบค้นเมื่อ ๒๔ พ.ย.๕๘.
- พลตรี วีรชน ฯ ย้ำการประชุมสุดยอดเอเปคและการประชุมสุดยอดอาเซียนเป็นเรื่องใกล้ตัวฯ. <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/government-th1/Item/97251-id97251.html>. สืบค้นเมื่อ ๒๖ พ.ย.๕๘

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (กศย. ศศย. สปท.) T/F : ๐๒ ๒๗๕-๕๗๑๕

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

- การเมือง   เศรษฐกิจ   สังคม   วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี   การทหาร   พลังงาน / สิ่งแวดล้อม
- อื่นๆ .....

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....